

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної (військової) адміністрації
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
Факультет дошкільної і спеціальної освіти та історії
Кафедра спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти

«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ІНКЛЮЗІЇ»

Матеріали
науково-практичної конференції
зі спеціальності 016 Спеціальна освіта

29 ЛИСТОПАДА 2024 р.

Харків

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної (військової) адміністрації
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
Факультет дошкільної і спеціальної освіти та історії
Кафедра спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ УЧАСНИКІВ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 016 «СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА»

**«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
ТА ІНКЛЮЗІЇ»**

29 ЛИСТОПАДА 2024 р.

Харків

УДК 378:376-056.26/36 (045)

С 78 «СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ІНКЛЮЗІЇ» : матеріали науково-практичної конференції зі спеціальності 016 Спеціальна освіта (Харків, 29 листопада 2024 року) / Департамент науки і освіти, Харків. обл. держ. військ. адмін., Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2024. 213 с.

Редакційна колегія:

Бровченко А.К. – кандидат психологічних наук;
Івашура Н.С. – викладач кафедри;
Ільченко О.В. – кандидат педагогічних наук;
Калініна Т.С. – кандидат психологічних наук
Пехарева А. С. – кандидат психологічних наук;
Потамошнієва О.М. – викладач кафедри;
Проскурняк О.І. – доктор психологічних наук;
Самойлова І.В. – кандидат педагогічних наук;
Сініченкова А.С. – викладач кафедри
Тарасова В.В., кандидат педагогічних наук;
Тельна О.А. – кандидат педагогічних наук;
Яцинік А.В. – кандидат педагогічних наук;
Яковенко В.В. – доктор філософії

Матеріали науково-практичної конференції включають статті здобувачів освіти, наукових та науково-педагогічних працівників, аспірантів, фахівців спеціальної та інклюзивної освіти, в яких розкриваються проблеми професійної підготовки майбутніх корекційних педагогів та логопедів, відображені сучасні підходи психолого-педагогічної корекції розвитку дітей із порушеннями психофізичного розвитку, розкрито особливості інтегрованого та інклюзивного навчання та виховання дітей із особливими освітніми потребами.

Тексти подано у авторській редакції. За достовірність фактів, назв, дат, посилань на літературні джерела, власні дані тощо відповідальність несуть автори.

*Друкується за рішенням кафедри
спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти
(протокол № 5 від 9 грудня 2024 року)*

© Харківська гуманітарно–педагогічна академія, 2024
© Кафедра спец.педагогіки і психології та інклюзивної освіти, 2024

ЗМІСТ

АЛЯБ'ЄВА Д. СУЧАСНІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ДІТЕЙ З РАС ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ БАТЬКІВ	8
АНДРУСИК О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОРЕКЦІЇ ДИСЛЕКСІЇ В УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	11
АФНАСЬЄВА Ю. РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ РУК ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ	15
БАЛИНСЬКА М., БРОВЧЕНКО А. ДО ПРОБЛЕМИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ОСВІТІ І ЛОГОПЕДІЇ	19
БЄЛЄНІХІНА О. ПРОВІДНІ МЕТОДИ ПОДОЛАННЯ НЕДОЛІКІВ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РАС	22
БЄЛЄНІХІНА О. ЗМІСТ ОСВІТНЬО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	27
БОРТНИК Є. ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНОСТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	30
ВОДОЛАГІНА П. РОЛЬ СЛУХОМОВЛЕННЄВОЇ ПАМ'ЯТІ У ФОРМУВАННІ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ	34
ГАВА А. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРАФОМОТОРНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ТПМ	38
ГЕЙДЕЛ А. МІНЯЙЛО Р. ДО ПРОБЛЕМИ ЗАСВОЄННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ШКОЛЯРАМИ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	41
ГРИЦИНА А. КОРЕКЦІЯ ФОНЕТИКО- ФОНЕМАТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ЛОГОРИТМІКИ	44
ДАНИЛЮК О., ТАРАСОВА В. РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ ДІТЕЙ ІЗ СИСТЕМНИМИ РОЗЛАДАМИ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ГРИ	47
ДРОФА А. ОСОБЛИВИСТІ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ДИЗАРТРИЄЮ	53
ДЯДИК Г. КОРЕКЦІЯ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗПР СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	56
ЖИТНИК М. РОЗВИВАЛЬНІ ІГРИ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ	61

3. Блеч, Г. О. Система корекційно-розвивального навчання з розвитку мовлення дошкільників з розумовою відсталістю. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2015. №8. С. 18-26.
4. Чуйко, А. І. Інноваційні технології у розвитку дрібної моторики у дітей молодшого шкільного віку з легкими інтелектуальними порушеннями. Київ, 2023. С. 310-315.
5. Харченко, т. Г.; Смаль, Н. М. Важливість розвитку дрібної моторики рук у дітей із загальним недорозвиненням мовлення. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації*, 2019. С. 56-60.
6. Зелінська-Любенко, К. О. Розвиток дрібної моторики у дітей із мовленнєвими порушеннями. С. 123-152.

БАЛИНСЬКА М.,
Викладач кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти

БРОВЧЕНКО А.
Ст.викладач кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти

КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР,
Науковий керівник

ДО ПРОБЛЕМИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ОСВІТІ І ЛОГОПЕДІЇ

Науково-педагогічні дослідження у сфері спеціальної освіти та логопедії мають важливе значення для вдосконалення методів навчання та корекції розвитку осіб з особливими потребами. Сучасні підходи в цьому напрямі включають різноманітні методи та техніки, які дозволяють ефективно оцінювати, виявляти та коригувати порушення в мовному та когнітивному розвитку учнів. Крім того, питання етичних аспектів науково-педагогічних досліджень є надзвичайно важливими, оскільки взаємодія з учасниками

дослідження, особливо з дітьми та людьми з особливими потребами, вимагає дотримання високих стандартів моральної та етичної відповідальності.

У контексті науково-педагогічних досліджень в спеціальній освіті та логопедії використовуються різноманітні методи, які дозволяють зібрати емпіричні дані для подальшого аналізу та корекції навчальних стратегій. Основні методи досліджень включають [1,2]:

1. **Експериментальні методи.** Ці методи передбачають проведення контрольованих експериментів для оцінки ефективності тих чи інших методик навчання та корекції мовних порушень. Наприклад, можна застосовувати інтервенційні програми, спрямовані на розвиток мовних навичок у дітей з особливими потребами.
2. **Психолого-педагогічне спостереження.** Це один із найбільш важливих методів, що дозволяє виявляти індивідуальні особливості розвитку дітей, оцінювати їх мовні та когнітивні здібності, а також визначати ефективність застосованих корекційних стратегій.
3. **Інтерв'ю та анкетування.** Ці методи дозволяють отримувати інформацію від батьків, педагогів, а також самих учасників досліджень (якщо це можливо), що дає змогу створити повну картину про розвиток і проблеми в навчальному процесі.
4. **Тестування.** Використання різноманітних тестів і вправ дозволяє оцінити рівень розвитку мовних і когнітивних навичок, а також виявити специфічні порушення, які можуть потребувати корекції.
5. **Кейс-метод.** Цей метод дозволяє розглядати конкретні випадки, зокрема, особливості розвитку дитини або групи дітей, що дозволяє розробити індивідуалізовані підходи до їх навчання та корекції.

Питання етики в дослідженнях спеціальної освіти та логопедії є надзвичайно важливими, оскільки дослідження часто проводяться з учасниками, які мають специфічні потреби та можуть бути вразливими. Тому

дотримання етичних стандартів є критично важливим для забезпечення безпеки та добробуту учасників досліджень[3].

1. Інформована згода. Один із основних етичних принципів досліджень полягає в отриманні інформованої згоди від батьків або опікунів учасників, якщо це діти, або самих учасників, якщо вони є здатними приймати рішення. Це забезпечує, що учасники розуміють мету, методи, а також можливі ризики, пов'язані з участю в дослідженні.

2. Конфіденційність. Дані учасників повинні бути захищені, і результати дослідження мають бути представлені в анонімізованій формі, щоб уникнути будь-якої можливості ідентифікації учасників.

3. Добровільність участі. Участь у дослідженні має бути абсолютно добровільною, і жоден учасник не повинен бути змушений брати участь, якщо він не бажає цього.

4. Безпека та благополуччя учасників. Усі методи, що використовуються в дослідженнях, повинні бути безпечними для учасників і не завдавати їм шкоди. Це особливо важливо при роботі з дітьми та людьми з особливими потребами, для яких стрес чи дискомфорт можуть мати довготривалі наслідки.

5. Взаємодія з учасниками. Педагоги та дослідники повинні дотримуватись високих стандартів етики в процесі взаємодії з учасниками досліджень. Вони повинні поважати гідність, права та інтереси кожної особи, уникати дискримінації і забезпечувати рівні можливості для всіх учасників.

6. Професійна відповідальність. Дослідники повинні дотримуватись професійних стандартів у проведенні досліджень, а також бути готовими до відкритості та прозорості в своїх висновках. Важливо, щоб результати досліджень були об'єктивними і не впливали на практичні рішення без врахування всіх аспектів.

У висновку можна зазначити, що науково-педагогічні дослідження в спеціальній освіті та логопедії займають ключову роль у вдосконаленні методик навчання та корекції для дітей з особливими потребами. Однак ці

дослідження повинні проводитись з високими етичними стандартами, щоб забезпечити благополуччя учасників та дотримання прав і свобод кожної особи.

Список використаних джерел

1. СУПРУН, Д. М. Операційно-діяльнісний компонент професійної підготовки психологів у галузі спеціальної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2017, 7.71: 134-149.

2. СТЕБЛЮК, Світлана Василівна. ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИКИ У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ (для студентів спеціальності 016 «Спеціальна освіта» денної та заочної форм навчання). 2021.

3. ШИШКІНА, Євгенія Костянтинівна; НОСИРЄВ, Олександр Олександрович. *Методологія наукових досліджень. навч. посіб./ЄК Шишкіна, ОО Носирєв.–Х.: Вид-во «Діса плюс», 2014.*

БЄЛЄНІХІНА Ольга,
студентка групи 511 соз
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР,
Науковий керівник
ЯЦИНІК Алла,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної педагогіки
і психології та інклюзивної освіти
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР

ПРОВІДНІ МЕТОДИ ПОДОЛАННЯ НЕДОЛІКІВ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РАС

Сучасні підходи до організації освіти вимагають модернізації, зміни поглядів щодо надання освітніх послуг, які націлені, в першу чергу, на формування і розвиток особистості дитини. В сучасній системі освіти акцент робиться на індивідуальні особливості дитини, які необхідно враховувати під час організації освітньо-корекційного процесу, тобто зміст логопедичної роботи